(Nro. 108.)

GAZETA LWOWSKA

W Piątek Nro. 55. 12. Maia 1820.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia dnia 2. Maia. — Nayiaśnieysi Cesarstwo Ichmość wraz z Arcy-Xiężną Klementyną opuścili wczoray rano o godzinie 7 Stolicę, udaiąc się w podróż do Pragi. Nayiaśnieysi Podróżni iadą pierwey do Berna, gdzie zabawią się do d. 8. b. m., dnia tego wyruszą do Pardubic, d. 9. do Koeniggracu, a na d. 10. do Josephstadu. W dniu 11. zatrzymaią się w Josephstadzie, d. 12. przybędą do Jungbunzlau, a na d. 13. do Pragi. — W orszaku Cesarstwa Ich Mość i Arcy-Xiężney znayduią się: C. K. Wielki Podkomorzy, Hrabia Wrbna; Wielka Ochmistrzyni Jey Cesarzowey Mci Hrabina Lazanska; Wielka Ochmistrzyni Arcy-Xiężney Klementyny, Xiężna del Colli; Wielki Ochmistrz Jego C. Mci Hrabia Wurmbrand; C. K. Marszałek Porucznik i Adjutant Jego C. K. Mci Baron Kutschera; C. K. Jenerał Adjutant Pułkownik Kawaler Eckhard; C. K. Radca i Vice-Kontrollor Nadworny, Kawaler Coeckelberghe; C. K. Kassyier Nadworny i Rachmistrz w podroży, Kawaler Scharff; C. K. Furyier Nadworny i Adjunkt Skarbowy, Kawaler Mayer i t. d. Poczet ten podrożny składa się z 28 powozów, na każdey stacyi potrzeba 138 koni.

Arcy-Xiążę Rainer Vice-Król Królestwa Lombardzko-Weneckiego poiedzie poźniey do Pragi; dokąd udadzą się także C. K. Wielki Marszałek Xiąże Trauttmansdorff i C. K. Wielki Koniuszy, Hrabia Trauttmansdorff.

Jego C. K Mość listem swoim własnorecznym przesłanym pod d. 21. z. m. do Wielkiego Marszałka Dworu, Xiążęcia na Trauttmansdorffie Weinsberga, raczył Arcy-Xiążęcey Mości Ludwikowi poruczyć znowu zawiadywanie wszystkiemi sprawami Państwa, przez czas pobytu swoiego w Czechach i mianować go swoim Zastępcą.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Podług Kuryiera Angielskiego: oczekiwać potrzeba wkrótce wiadomości o krokach nieprzyiacielskich we Florydzie, ponieważ z Delaware wyruszyło 400 ludzi do Georgii, a z Hawanny dwa okręty z woyskiem Hiszpańskim przeznaczonem do Pensacoli i St. Augustin.

Hiszpania.

Król wyrokiem swoim rozkazał, aby wszyscy woyskowi, którym się czas służby skończył, uwolnieni byli na ich żądanie, ci zaś, którzy życzą sobie czasowego uwolnienia mogą takowe otrzymać na czas ograniczony.

Przez przybyłego gońca z Madrytu do Paryża na d. 17. Kwietnia odebrano wiadomość, iż Król stosownie do okazanych wielu Prowincyy życzeń, zezwolił, aby Stany (*Cortes*) miasto na dzień 9. Lipca w dniu 9. Czerwca zwołane były. Goniec ten przywiozł listy urzędowe do Ajenta Hiszpańskiego P. Noguera, maiącego sprawować interesa, do przybycia Margrabiego de Santa Cruz, albowiem Ministeryium Hiszpańskie sądziło, że Xiąże Fernan-Nunez udał się na powrót do Hiszpanii, co iednak nie nastąpiło.

Biskup Ceuty tak, iak i Biskupi Malagski, Orihulski i Zamory mieli odmowić zaprzysiężenia Konstytucyi. W Pamplonie zawiązał się klub polityczny udzielaiący Juncie swoich życzeń. Niedawno ułożono tam prośbę o przyspieszenie zwołania Stanów (*Cortes*).

Gazety Madryckie uskarzaią się na opór nowemu rzeczy porządkowi, czego na wielu mieyscach są przyczyną Duchowni.

Wielu Amerykanów przełożyło Królowi, żądaiąc, aby wybory Deputowanych dla osad w Ameryce, oznaczone artykułem 28 Konstytucyi, zasadzały się na równey podstawie z Deputowanymi Hiszpanii, to iest: wybieraiąc iednego Deputowanego z 70,000 ludzi,

)(

przeciwnie zaś, by uchylony został artykuł 11 wyroku Królewskiego zwołuiącego Stany (*Cortes*) wydanego z d. 22. Marca b. r., wedle którego ogólna liczba Deputowanych dla osad tymczasowie na 30 oznaczoną została.

Dziennik rozpraw z d. 19. Kwietnia zawiera wiadomości z Madrytu datowane pod d. 10. t. m. Pomimo pokoiu, który zdaie się w Madrycie panować, zdarzaią się iednak po Prowincyiach spory Władz, a nawet widać chęci opierania się rozporządzeniom Króla i Junty środkowey. Do tych czynów nieposłuszeństwa należy szczególniey sprzeciwianie się Miny nie chcącego uznać P. Escudero iako Naczelnika politycznego Prowincyi Nawarry. P. Escudero człowiek umiarkowany, szanowany od wszystkich zacnych ludzi, iest rodem z Nawarry, w roku 1810 był Deputowanym tey Prowincyi do owczesnych Stanów (*Cortes*). Wielu członków Municypalności Pampelońskiey wyszło na przeciwko P. Escudero na drogę idącą z Madrytu, atoli Mina wysłał Officera z 6 ludzmi, dla zabronienia P. Escudero wnyyścia do miasta. — W Pampelonie rozgłoszono nawet, iż w Walladolidzie miała się utworzyć Junta oppozycyyna i że wiele Prowincyy miało tam wysłać swoich Deputowanych. Dwóch młodych Officerów z korpusu Miny, udało się tam już nie miawszy ani umocowania ani rozkazu ze strony obywateli. W Madrycie są w obiegu listy prywatne z Barcellony, datowane pod d. 30. Marca i bardzo nie pokoiące. Listy te zawieraią: „Katalonija nie iest do poznania, dla ludzi zacnych iest ona teraz padołem płaczu i strachu. Gdy Król przyiął Konstytucyią zdaie się mi, iż przez to powinnyby zniknąc wszelkie rozterki i zaspokoić umysły; lecz niedzieie się tak u nas. Są tu ludzie, którzy nie chcą Króla ani z Konstytucyią ani bez tey i radziby Kataloniią zamienić w Rzeczpospolitę. Że zaś talenta hersztów nie odpowiadaią ich wysokim planom, iesteśmy więc tymczasowie bez Rządu i wystawieni na naystrasznieyszy nierząd. Konstytucyia tak iest uważaną iakby iey zupełnie nie było..... Widziemy co dzień nie proskrypcyie szlachty i woyskowych. Urzędy bywaią rozdawane i znowu odbierane. Sami nawet Członkowie Rządu bywaią oddaleni, chociaż ogłosili Konstytucyią bez sprzeciwienia się.“ Rzeczywistą iest rzeczą niestety! (kończy artykuł Madrycki), Prowincyie te w teraźnieyszey chwili doznaią skutków nieoddzielnych od anarchii, atoli zdaie się, iż procz Kadyxu i Gallicyi nigdzie nie przelano krwi.

Klub Loreńcyński w Madrycie co raz się bardziey rozszerza i utworzył już dwa kluby filiialne na przedmieściu dla pospólstwa będące z nim w związku. Głowami tych klubów mienią bydź P. P. Tarrius, Pułkownika Sanchez i Hrabiego Taboado wszyscy trzey są Współczłonki tymczasowey Junty.

Don Pedro Agar Jeneralny Kapitan Gallicyi upomina Lud w swoiey odezwie o niebezpieczeństwach Demokracyi i Jakubinizmu; a iednak utworzył się iuż klub w Korunii. Podobnie także w Prowincyi Asturya w Owiedo.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Podług gazet Angielskich, namienione poruszenie pod Huddersfield natem się iedynie zasadzało, że Radykaliści ze czterech stron i w czterech oddziałach chcieli zbliżyć się ku miastu, iedni mieli uderzyć na koszary iazdy, drudzy na koszary piechoty i otoczyć żołnierzy, podczas, gdy Magistrat i znaczniejsi mieszkańcy miasta mieli bydź uwięzieni. Zdobycie miasta i zatrzymanie przechodzących w różnych kierunkach przez to miasto dyliżansów, miało bydź znakiem do powszechnego powstania. Cztery te oddziały były na swoiem stanowisku; lecz niewiadomo dla czego nieosiągnęły swoich zamiarów. Jedni mniemaią, że światło Xiężyca przeszkodziło im zobaczyć znaków, inni sądzą, że środki Magistratu wprawiły w boiaźn Radykalistów, inni zaś iescze, że opuszczeni byli od dowodzców. W kilka dni poźniey Magistrat uwiadomiał mieszkańców na zgromadzeniu o okolicznościach spisku i wezwał ich zdania, ażeby za zezwoleniem Lorda Porucznika ogłosić akt straży i bezpieczeństwa, co i przyięto. W Manchestrze około tego samego czasu wzmocniono załogę i koszary w New-Bailey otoczoną działami i iazdą Hiszpańską.

Podczas, gdy w Glasgowie wszystko się uspokaiać zdaie, miasto Greenock w Szkocyi było na d. 8. Kwietnia widownią krwawych scen. Osiemdziesiąt do stu ochotników z Glasgowa (*Port Glasgow armed association*) prowadziło 5 Radykalistów poymanych w Paisley do Greenock, gdzie mieli bydź wsadzeni do więzienia, ponieważ nie było mieysca w Paisley. Gdy ta eskorta powracać chciała, Lud zaczął rzucać na nię kamienie. Ochotnicy roziątrzeni, dali ognia do Ludu; dziewięciu z pospólstwa padło na placu i tyleż prawie raniono; dwóch z ochotników było podobnież lekko ranionych. Po oddaleniu się eskorty pospólstwo gwałtem o-

tworzyło więzienia, i zamkniętych Radykalistów uwolniło. Wysłane woyska z Glasgowa za swoim przybyciem przywróciły spokoyność.

Podług naynowszych wiadomości odebranych z Londynu pod d. 14. Kwietnia, Radykaliści ułożyli znowu uderzyć na nowo na Hudder field; ponieważ zaś Jenerał Bryng i Władze cywilne dosyć wcześnie o tem były zawiadomione, wysłano zatem woyska na mieysce zagrożone. Za zbliżeniem się oddziału dragonów, Radykaliści pouciekali; siedmnastu z nich poymali dragony, zabrali kilkaset pik, kilka broni i trzy chorągwie. Na d. 13. t. m. zamyślano ieszcze o przedsięwzięciu ze strony Radykalistów.

Catostreetskim spiskowym rozkazano złożyć uczynione przez nich lub w ich imieniu odezwy, w których wezwani są przyiaciele wolności, aby się zgromadzali, ponieważ tyrani zniszczeni i tymczasowy Rząd iest zaprowadzony. Podobnież także odezwę przyrzekaiącą żołnierzom uwolnienie z dożywotnim żołdem 20 funt. szterl.

Gazeta poranna zawiera wyiątek z listu Królowey Angielskiey pisany z Rzymu pod d. 16. Marca, w którym taż oskarza się mocno, na postępowanie wielu Angielskich Posłów zagranicą i niektórych stałego lądu Dworow. Pisała ona, (wyraża ten list przy końcu) do Lordów Liverpola i Castlereagha, i wzywała ich, ażeby imie iey wspominane było w modlitwach Kościelnych, i by Ajentom dyplomatycznym Wielkiey Brytanii zagranicą, zalecono było uznawać ią i poważać iako Królowę Angielską. Po mowie Lorda Castlereagha mianey w Izbie niższy niespodziewa, ona się wystawioną bydź więcey na nieprzyiemności.

W Londynie otworzono składkę i kazano zrobić w Birmingham dwa piękne pałasze na podarunek dla Quirogi i Riego.

Sir Charles Wolseley i Kaznodzieja Harrison obadwa obwinieni o miewanie buntowniczych mów i zwoływanie przeciwnych Prawu Zgromadzeń w zamiarze wzbudzenia nienawiści i pogardy ku Rządowi, uznani zostali za winnych d. 11. Marca przez Sędziów Jury w Sądzie Chesterskim (Assis). Obadwa złożyli rękoymią, że się stawią w Sądzie Królewskim dla odebrania wyroku.

Francyia.

Dnia 17. Kwietnia Minister Spraw wewnętrznych udał się do Izby Deputowanych i po uprzedniey mowie przełożył następuiący Proiekt do prawa:

My Ludwik i. t. d.

„Wszystkim tegoczesnym i przyszłym Nasze pozdrowienie! Rozkalismy i rozkazuiemy: Proiekt do prawa względem nowego systematu wyborowego, przełożony Izbie Deputowanych zeszłego miesiąca Lutego d. 15. ma bydź cofnięty, zastąpić go ma przełożenie którego treść tu niżey wyrażona; Minister Sekretarz Stanu w Wydziale wewnętrznym i Radcy Stanu, Baron Cuvier i Capelle upoważnieni od Nas do rozwinięcia powodów i rozprawiania w tey mierze, przedstawią wspomnioney Izbie owo przełożenie: Artykuł 1.) W każdym Departamencie będzie Kollegium wyborcze Departamentowe. — W Departamentach, które tylko iednego maią wybierać Deputowanego i w Departamencie Korsyki wszyscy wyborcy połączeni bydź maią w iedno Kollegiium. — Art. 2.) Kollegiium wyborcze każdego Departamentu składać się będzie z Wyborców naywięcey płacących. Liczba Członków tego Kollegium będzie równą w piątey części wszystkim Wyborcom, których liczba ich nie ma bydź mnieysza nad 100 a większa nad 600. Wyłącza się iednak Departament Sekwany, gdzie Kollegiium Departamentowe składać ma 800 Wyborców. — Art. 3.) Kollegiium wyborcze każdego obwodu składać się będzie z tych wszystkich Wyborców, którzy maią siedzibę swoią w obwodzie, i ieszcze nie są częścią Kollegium wyborczego Departamentowego. Jeżeli w iednym obwodzie nie znayduie się przynaymniey 50 Wyborców, tedy ci połączyć się maią z Wyborcami ościennych obwodów, których Kollegiium iest naymnieysze, i składać będą z nimi iedno tylko Kollegiium. — Art. 4.) Każde Kollegiium obwodowe mianuie większością głosów tyle Kandydatów na Deputowanych, ile Deputowanych obierać ma Departament. Jeżeli kilka Kollegiiów obwodowych obierze tego samego Kandydata, mianowanie iego służy dla tego Kollegiium, w którem miał naywięcey głosów za sobą; w drugich obwodach zastąpić go maią ci, którzy po nim będą naywięcey mieć głosów. — Art. 5.) Kollegiium Wyborcze każdego Departamentu obiera Deputowanych Izby. Wybor pada na Kandydatów mianowanych prze Kollegia Wyborcze obwodowe. — Art. 6.) W Departamentach, oznaczonych § 2. art. 2. Wyborcy połączeni w iedno Kollegium przystępuią wspólnie do wyboru Deputowanych. — Art. 7.) Przystępuiąc do wyboru Kandydatów i Deputowanych, zapisać ma każdy Wyborca swoy głos w biurze sam lub przez Członka biurowego, a to do bulletynu umyślnie tym koń-

cem przygotowanego. Oddaie potem takowy Prezydentowi, który włoży go do naczynia ku temu przeznaczonego. — Art. 8.) Opłacanie podatków stałych nadaie tylko w tenczas prawo bydź Wyborcą lub obieralnym, ieżeli opłacaiący ie na rok przed zwołaniem Kollegiium Wyborczego posiadał ziemię, czynsze płacił, odebrał patent i używał sposobu zarobkowego, tymże patentem onemuż dozwolonego. Od warunku tego wyłączeni są tylko posiadacze prawem następstwa. — Art. 9.) Rozporządzenia prawa z d. 5. Lutego 1817, które nnieyszem nie znoszą się; uważane i przestrzegane bydź maią od Kollegiiów Wyborczych Departamentowych i obwodowych iako w swey mocy trwaiące. — Dan w Paryżu d. 17. Kwietnia roku łaski 1820, panowania Naszego dwudziestego piątego.

Ludwik.

Ledwie co odczytany był ten proiekt prawa, wszczęły się po lewey stronie nayżywsze rozprawy względem tego, czyli Król iest mocen cofnąć proiekt prawa przez siebie przełożony a przez Izbę ieszcze nie roztrząsniony, i podać inny na mieysce tamtego, daley rozprawiano czyli mowa Ministra i ówmowy proiekt do prawa ogłoszony ma bydź drukiem. Po długich i burzliwych rozprawach przyznał nakoniec to prawo Królowi P. Girardin, który wszczął był naywiększą wrzawę, i tak uchwalono, aby mowa i proiekt prawa wytłoczone były.

Papiery publiczne podniosły się w tym dniu z 75 fran. 95 cent. na 74 frank. 10 cent. z kąd wnosić można, że zdanie publiczne iest za nowym proiektem do prawa.

Teraźnieyszy Minister spraw wewnętrznych Hrabia Simeon udzielił Izbie Parów następuiące Obiaśnienie, oskarzenia wniesionego na posiedzeniu publicznem przez Xięcia Fitzjames przeciwko Ministrowi przeszłemu Hrabiemu Decazes, iakoby tenże w dzień popełnionego zabóystwa na Xiążęciu Berry wydał był Okolnik do Prefektów donoszący, że zbrodnia ta była skutkiem zemsty osobistey: „Minister spraw wewnętrznych prosi, aby mu wolno oświecić Izbę Parów w okoliczności, względem ktorey twierdzono przedwczora na tey mownicy. Winien to iest uczynić dla poprzednika swoiego toż samo i dla zacnego Para, którego wprowadzono w błąd powiedziawszy mu, że ieden z Ministrów oświadczył się w był w Okolniku swoim, iakoby zabicie Xięcia Berry było skutkiem zemsty osobistey. Minister kazał sobie wydać ów Okolnik, który, z powodu tego smutnego wypadku ułożony był i przez gońców rozesłanym; odczyta go teraz, a każdy przekona się, iż nie zawiera ón w sobie tych myśli, których dopuszczaćby mógł błąd, mamiący zacnego Para“. — Okolnik. *W Paryżu d. 14. Lutego 1820.* Mości Panie! Opłakana zbrodnia pogrążyła w smutek Stolicę; Xiążę Berry, przebity od zabóycy, oddał ducha dziś rano o godzinie 6tey. Złoczyńca schwytany, Izba Parów sądzić będzie zbrodnię iego. Przy sprawiedliwem i powszechnem wzdryganiu się na taką szkaradę iest ważną rzeczą dochodzić wieści, których ona bydź może powodem i mieć baczne oko na tych podróżnych, którzyby rozszerzali fałszywą trwogę i do tey niestety prawdziwey rzeczywistości przydawali inne nie pokoiące wiadomości o innych niebezpieczeństwach lub przypadkach, któreby mogły dotknąć rodzinę Królewską. Wśród głębokiego żalu, którego powodem stał się ten cios okropny, Król zwraca uwagę swoię iedynie na potrzeby Ludu i bezpieczeństwo Państwa; sprawa wytoczona będzie uroczyście; naydrobnieysze przypadkowe poszlaki mogą bydź bardzo ważne, Rząd musi ie zbierać troskliwie, zachowuiąc przy śledzeniu onych wszelką spokoyność i porządek przepisany prawami. Nierównie ważną iest rzeczą czuwać nad pismami drukowanemi, które wyyść mogą z powodu tego nieszczęśnego wypadku, a ieżeliby ziścić się miała rzecz tak mało podobna do prawdy, aby ta haniebna zbrodnia, posłużyć miała za znamię zasad anarchicznych i zbrodniczych, potrzeba będzie z naywiększym pospiechem przeszkodzić ich szerzeniu się i obrocić działalność Prokuratorów i Sądów Królewskich na pisma podeyrzane. Rząd pozna gorliwość WWPanów, z czynności i toku rzeczy, których użyiecie w tey okoliczności. Przyymiy WPan Prefekcie zapewnienie zupełnego szacunku. Minister Sekretarz Stanu spraw wewnętrznych.

(podpis) Hrabia Decazes.

Za zgodność z oryginałem: Minister Sekretarz Stanu spraw wewnętrznych

(podpis) Simeon.“

Zarząd tabaki we Francyi przyniosł kraiowi w roku zeszłym czystego dochodu 42003300 franków cały pobor wynosi 145 millionów. Aby mieć 1 frank dochodu czystego potrzeba prawie 3 1/2 na koszta.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.